

2567

กระบวนการ ดำเนินการทางวินัย

ของสำนักงานประกันสังคม

กลุ่มงานวินัย
กองบริหารทรัพยากรบุคคล

วินัยข้าราชการพลเรือน

ตามความหมายในพระราชบัญญัติข้าราชการพลเรือน พ.ศ.๒๕๕๑

หมายถึงแบบแผนความประพฤติ ที่กำหนดให้ข้าราชการพลเรือนพึงควบคุมตนเองและควบคุมผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาให้ประพฤติหรือปฏิบัติตามที่กำหนดไว้

ความหมายของวินัยข้าราชการนั้น จะพิจารณาอย่างไรบางครั้งเป็นเรื่องเข้าใจยาก ซึ่งวินัยข้าราชการสามารถแบ่งเรื่องวินัยออกได้ ๒ เรื่อง ดังนี้

๑. เรื่องงานราชการ หมายถึงข้าราชการต้องปฏิบัติราชการด้วยความตั้งใจ มีความรับผิดชอบ ผลงานต้องเป็นที่พึงพอใจของทางราชการ หากไม่ตั้งใจปฏิบัติราชการ ประพฤติชั่วชามเย็นชาม ประสิทธิภาพ และผลของงานไม่ดี นั้นย่อมหมายความว่ากระทำความผิดวินัยแล้ว

๒. เรื่องความประพฤติส่วนตัว ความจริงแล้วเรื่องส่วนตัวไม่น่าจะเกี่ยวกับราชการ แต่หากมองอีกมุมหนึ่งจะเป็นว่าความประพฤติส่วนตัวของข้าราชการนั้นเป็นเรื่องสำคัญมาก เพราะข้าราชการ ทำงานเพื่อรับใช้ประชาชน หากประพฤติดนเป็นที่ยอมรับของประชาชน ประชาชนก็ยกย่องนับถือ หากประพฤติดนไม่ดีก็จะถูกเหยียดหยามและเกลียดชัง เมื่อบุคลากรของทางราชการไม่ดีไม่ได้รับการยอมรับก็จะทำให้ทางราชการเสียภาพพจน์ไปด้วย เช่น

(๑) ข้าราชการชายแต่งกายชุดข้าราชการเต็มสุราจนเมาและครองสติไม่ได้เดินเข้าไปในที่สาธารณะหรือชุมชน เดินแอ่นหน้าแอ่นหลัง พูดจาไม่รู้เรื่อง เมื่อประชาชนเห็นข้าราชการเช่นนี้ประชาชนจะมีความรู้สึกไม่เลื่อมใสศรัทธา

(๒) ข้าราชการที่มีพฤติกรรมนักร้องคอคนพาลเที่ยวดึก ๆ ดื่น ๆ สร้างความเดือดร้อนรำคาญให้แก่ประชาชน ประชาชนพบเห็นก็หมดศรัทธาและขาดความเชื่อถือเช่นกัน

(๓) ข้าราชการไปสนิทสนมกับภรรยาหรือสามีของผู้อื่น ไปมาหาสู่กันขณะที่สามีหรือภรรยาของอีกฝ่ายไม่อยู่ ทำให้บุคคลทั่วไปเข้าใจว่ามีความสัมพันธ์ทางชู้สาวกัน และมีการร้องเรียนกล่าวหา

(๔) ข้าราชการเป็นหนี้สินแล้วไม่ยอมใช้หนี้และเกิดข้อพิพาทกับเจ้าหนี้จนเป็นเรื่องราวร้องเรียน ทำให้เสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการ

จุดมุ่งหมายและขอบเขตของวินัย

จุดมุ่งหมายสำคัญทางวินัยข้าราชการพลเรือน คือ บัญญัติไว้เพื่อประโยชน์ของราชการเพื่อความเจริญ ความสงบเรียบร้อยของราชการ เพื่อให้ราชการดำเนินไปด้วยดี มีประสิทธิภาพ และเพื่อชื่อเสียงของทางราชการ

สาเหตุกระทำผิดวินัย มีทั้งสาเหตุภายในและภายนอก ดังนี้

๑. สาเหตุภายใน

(๑) ความไม่รู้ คือ ไม่รู้กฎหมาย กฎข้อบังคับ ระเบียบ และระเบียบแบบแผนของทางราชการ

(๒) งานกับคนไม่สมดุลกัน คือ งานมากคนน้อยทำให้การปฏิบัติงานมักผิดพลาด ล่าช้า

(๓) อบายมุขต่าง ๆ เช่น สุรา นารี พาสี กีฬาบัตร เมื่อเสียเงินเสียทองไปแล้ว ย่อมก่อให้เกิดการทุจริต หรือประพฤติดมิชอบได้ง่าย

(๔) ตัวอย่างที่ไม่ดี เช่นผู้บังคับบัญชามักปฏิบัติตนผิดวินัยอยู่เสมอๆ หรือมีผู้กระทำผิดวินัยแล้วผู้บังคับบัญชาไม่ดำเนินการ หรือรุ่นพี่สอนรุ่นน้อง

(๕) โอกาสเปิดช่องล่อใจ เช่น มอบหมายให้เจ้าหน้าที่เก็บเงินไว้จำนวนมาก ๆ และเป็นเวลานาน หรือให้เจ้าหน้าที่การเงินและบัญชีทำหน้าที่รับเงินและทำบัญชีด้วย มอบหมายให้เจ้าหน้าที่มีหน้าที่รับธนาณัติลงทะเบียนคุมและรับเงินธนาณัติจากไปรษณีย์

(๖) การปล่อยปละละเลยของผู้บังคับบัญชา ความขัดแย้งระหว่างบุคคล ไม่ว่าจะเป็นเรื่องส่วนตัว เรื่องหน้าที่ราชการ เช่น ขัดแย้งกันในเรื่อง ๒ ชั้น เรื่องตำแหน่งหน้าที่การงาน

๒. สาเหตุภายใน

- (๑) ไม่เข้าใจ
- (๒) ตามใจ
- (๓) ไม่ใส่ใจ
- (๔) ชะล่าใจ
- (๕) เฉลอใจ
- (๖) ล่อใจ
- (๗) ไม่มีจิตใจ
- (๘) จำใจ
- (๙) เจ็บใจ
- (๑๐) ตั้งใจ

ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑

ได้มองเห็นความสำคัญของวินัยข้าราชการพลเรือนเป็นอย่างมาก โดยในมาตรา ๘๗ และมาตรา ๙๐ ได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของผู้บังคับบัญชาต้องดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องวินัยต่อผู้ใต้บังคับบัญชาในทุก ๆ ด้าน มิได้มุ่งเน้นแต่เฉพาะในเรื่องปราบปรามอีกต่อไป แต่ได้มุ่งเน้นในเรื่องการเสริมสร้างให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีวินัย และมุ่งเน้นการป้องกันมิให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชากระทำความผิดวินัยอีกด้วย ผู้บังคับบัญชามีหน้าที่เกี่ยวกับเรื่องวินัย ดังนี้

๑. เสริมสร้างและพัฒนาให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชามีวินัย การเสริมสร้างและพัฒนาให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชามีวินัย มาตรา ๘๗ กำหนดให้ผู้บังคับบัญชากระทำ โดยการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี การฝึกอบรม การสร้างขวัญ และกำลังใจ การจูงใจหรือการอื่นใดในอัน ที่จะเสริมสร้าง และพัฒนาทัศนคติ จิตสำนึก และพฤติกรรมของผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาให้เป็นไปในทางที่มีวินัย

๒. การป้องกันมิให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชากระทำความผิดวินัย มาตรา ๘๗ กำหนดให้ผู้บังคับบัญชา กระทำโดยเอาใจใส่ สังเกตการณ์และขจัดเหตุที่อาจก่อให้เกิดการกระทำความผิดวินัยในเรื่องอันอยู่ในวินัยที่จะ ดำเนินการป้องกันตามควรแก่กรณีได้

๓. ดำเนินการทางวินัยแก่ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา ซึ่งมีกรณีอันมีมูลที่ควรกล่าวหาว่ากระทำความผิด วินัย หน้าที่ของผู้บังคับบัญชาในกรณีนี้คือ เมื่อปรากฏกรณีมีมูลที่ควรกล่าวหาว่าข้าราชการผู้ใดกระทำความผิดวินัย โดยมีพยานหลักฐานในเบื้องต้นอยู่แล้ว ให้ผู้บังคับบัญชาดำเนินการทางวินัยทันที

กรณีเมื่อมีการกล่าวหา โดยปรากฏตัวผู้กล่าวหา หรือมีกรณีเป็นที่สงสัยว่าข้าราชการผู้ใด กระทำความผิดวินัย โดยยังไม่มีพยานหลักฐาน ให้ผู้บังคับบัญชารีบดำเนินการสืบสวนหรือพิจารณาในเบื้องต้นว่า กรณีมีมูลที่ควรกล่าวหาผู้นั้นกระทำความผิดวินัยหรือไม่ ถ้าเห็นว่ากรณีไม่มีมูลที่ควรกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัย จึงจะ ยุติเรื่องได้ ถ้าเห็นว่ากรณีมีมูลที่การกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยก็ให้ดำเนินการทางวินัยทันที

เมื่อกฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่ของผู้บังคับบัญชามีหน้าที่ดังกล่าวแล้ว กฎหมายยัง กำหนดไว้อีกว่า ถ้าผู้บังคับบัญชาผู้ใดละเลยไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ดังกล่าว หรือปฏิบัติหน้าที่โดยไม่สุจริตให้ถือว่า ผู้บังคับบัญชาผู้นั้นกระทำความผิดวินัย ทั้งนี้ ตามมาตรา ๙๐ วรรคสอง

หน้าที่และความรับผิดชอบของผู้บังคับบัญชาในการรักษาวินัยของผู้ใต้บังคับบัญชา

๑. ตำแหน่งที่เป็นผู้บังคับบัญชา

ข้าราชการพลเรือนที่เป็นผู้บังคับบัญชาเป็นไปตามที่กฎหมายระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน และกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนบัญญัติไว้ ซึ่งมีตำแหน่งผู้บังคับบัญชาที่เกี่ยวข้องกับกระทรวงฯดังต่อไปนี้

๑. ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการของส่วนราชการในสำนักนายกรัฐมนตรี
๒. รองปลัด หรือผู้ช่วยปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นผู้บังคับบัญชารองจากปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี
๓. ปลัดกระทรวง เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการของส่วนราชการในกระทรวง และในสำนักงานปลัดกระทรวง
๔. รองปลัดกระทรวง เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการของส่วนราชการในสำนักงานปลัดกระทรวงรองจากปลัดกระทรวง
๕. หัวหน้ากลุ่มภารกิจในกระทรวงที่ได้รับมอบหมาย (รองปลัดกระทรวง หรือผู้ดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดี)
๖. หัวหน้าส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรม รอง หรือผู้ช่วยหัวหน้าส่วนราชการดังกล่าว
๗. อธิบดี หรือตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเป็นอธิบดี
๘. รองอธิบดี
๙. เลขาธิการกรม ผู้อำนวยการกอง หัวหน้ากอง หรือหัวหน้าส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นซึ่งมีฐานะเทียบกอง หรือสูงกว่ากอง
๑๐. ผู้ว่าราชการจังหวัด
๑๑. รอง หรือผู้ช่วยผู้ว่าราชการจังหวัด
๑๒. ปลัดจังหวัด และหัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัด
๑๓. ผู้รับมอบอำนาจปฏิบัติราชการแทน ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดินในตำแหน่งที่เป็นผู้บังคับบัญชา
๑๔. ผู้รักษาราชการแทน ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน
๑๕. ผู้รักษาราชการในตำแหน่ง ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน
๑๖. ผู้ดำรงตำแหน่งที่มีอำนาจสั่งบรรจุกำหนดโดยทำเป็นหนังสือให้เป็นผู้บังคับบัญชา

๒. หน้าที่ของผู้บังคับบัญชา

ผู้บังคับบัญชามีหน้าที่ในการรักษาวินัย ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ ดังนี้

๑. รักษาวินัยของตนเอง โดยกระทำการตามข้อปฏิบัติ และไม่ฝ่าฝืนข้อห้ามทางวินัยตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายโดยเคร่งครัดอยู่เสมอ (มาตรา ๘๐)
๒. ปฏิบัติตนต่อผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาอย่างมีคุณธรรมและเที่ยงธรรม และเสริมสร้างแรงจูงใจให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาดำรงตนเป็นข้าราชการที่ดี (มาตรา ๗๓)
๓. เสริมสร้างและพัฒนาให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชามีวินัย และป้องกันไม่ให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชากระทำความผิดวินัย (มาตรา ๘๗)
๔. กำกับดูแลให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชากระทำการตามข้อปฏิบัติและไม่ฝ่าฝืนข้อห้ามทางวินัย และดำเนินการทางวินัยต่อผู้กระทำความผิด (หมวด ๗)

รายละเอียดหน้าที่ของผู้บังคับบัญชา

บทบาทที่ ๑ รักษาวิสัยของตนเอง ผู้บังคับบัญชาเป็นข้าราชการพลเรือนเช่นเดียวกับผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา ในขณะเดียวกันก็เป็นผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาของผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไปด้วย ผู้บังคับบัญชาจึงต้องรักษาวิสัยของตนเองเช่นเดียวกับผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา ผู้บังคับบัญชาจึงต้องเป็นผู้นำในการรักษาวิสัย โดยกระทำการหรือไม่กระทำการ ตามบัญญัติมาตรา ๘๐ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยแบ่งประเภทได้ ดังนี้

๑. วิสัยต่อชาติ สนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขอย่างบริสุทธิ์ใจ

๒. วิสัยต่อประชาชน

- ต้อนรับ ให้ความเป็นธรรมต่อประชาชน
- ไม่ดูหมิ่นเหยียดหยาม กดขี่ข่มเหงประชาชน

๓. วิสัยต่อผู้บังคับบัญชา

- ปฏิบัติตามคำสั่งผู้บังคับบัญชา ที่สั่งในหน้าที่ราชการ
- ไม่รายงานเท็จ ปกปิดข้อความที่ต้องแจ้ง
- ไม่ปฏิบัติราชการที่เป็นการข้ามผู้บังคับบัญชาเหนือตน

๔. วิสัยต่อผู้ร่วมงาน

- ไม่กลั่นแกล้ง กดขี่ ข่มเหงกัน
- ไม่ล่วงละเมิด หรือคุกคามทางเพศต่อกัน
- สุภาพเรียบร้อย รักษาสามัคคี ช่วยเหลือกันในการทำงาน

๕. วิสัยต่อตำแหน่งหน้าที่

- ปฏิบัติหน้าที่อย่างซื่อสัตย์ สุจริต เทียงธรรม
- ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย กฎระเบียบราชการ
- ไม่ประมาทเลินเล่อในหน้าที่ราชการ
- อุทิศเวลาของตนให้แก่ราชการ
- รักษาความลับของทางราชการ
- วางตัวเป็นกลางทางการเมือง
- ไม่อาศัยหรือให้ผู้อื่นอาศัยตำแหน่งหน้าที่ราชการของตนหาผลประโยชน์
- ไม่เป็นกรรมการผู้จัดการหรือผู้จัดการในห้างหุ้นส่วนบริษัท
- ปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดผลดี ด้วยความตั้งใจ อุตสาหะ รักษาประโยชน์ ของราชการ

๖. วิสัยของตนเอง

- รักษาชื่อเสียงของตนและเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งตน

บทบาทที่ ๒ การปฏิบัติตนต่อผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาอย่างมีคุณธรรมและเที่ยงธรรมและเสริมสร้างแรงจูงใจให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาดำรงตนให้เป็นราชการที่ดี ผู้บังคับบัญชาเป็นผู้อำนวยการให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาดำเนินการปฏิบัติงานให้สัมฤทธิ์ผลบรรลุเป้าหมายตามแผนงานและภารกิจที่กำหนด ผู้บังคับบัญชาจึงต้องมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาตลอดเวลา โดยต้องมีการกำหนดงานและสั่งการให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติงาน อีกทั้งต้องติดตามการปฏิบัติงานของผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา

ดังนั้น ในการอำนวยความสะดวกให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาดำเนินการปฏิบัติงาน นั้น ผู้บังคับบัญชาไม่ควรกระทำในลักษณะ **บังคับ** ทางเดียว แต่ควรดำเนินการในลักษณะ **จูงใจ** ด้วยเพื่อให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาเต็มใจที่จะปฏิบัติงานได้ดีมีประสิทธิภาพ ดังนี้

๑. การปฏิบัติอย่างมีคุณธรรม

(๑) ความเมตตา ปรารถนาให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชามีความสุข เช่น จัดสถานที่ทำงาน จัดสวัสดิการ ได้รับการเอาใจใส่ในทุกข์สุข

(๒) ความกรุณา ปรารถนาให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาพ้นทุกข์ เช่น ช่วยเหลือเมื่อเจ็บป่วย ให้ทำงานตามถนัดไม่เกินกำลัง ให้โอนย้ายตามความสมัครใจ

(๓) ความหวังดี ปรารถนาให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาเจริญรุ่งเรือง เช่น ให้ความรู้ในการปฏิบัติงาน แนะนำให้ประพฤติดี สนับสนุนให้มีความก้าวหน้า

(๔) การยอมรับนับถือ คือการปฏิบัติกับผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา เสมือนเป็น เพื่อนร่วมงาน โดยไม่แสดงความรังเกียจเหยียดหยาม ไม่กดขี่ข่มเหง ไม่ดูถูก เช่น ให้เกียรติและศักดิ์ศรี ให้ความดีความชอบ

(๕) การปกป้องคุ้มครอง คือ ปกป้องคุ้มครองผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาให้ปลอดภัยและได้รับความเป็นธรรม โดยปกป้องคุ้มครองคนดีไม่ให้ถูกกลั่นแกล้ง ปกป้องคุ้มครองผู้อยู่ใต้บังคับบัญชามีให้ถูกดำเนินการโดยไม่ชอบธรรม

๒. การปฏิบัติอย่างเที่ยงธรรม คือการปฏิบัติอย่างตรงไปตรงมาไม่เลือกปฏิบัติและปราศจากอคติเป็นคุณธรรมอันจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บังคับบัญชาจะพึงปฏิบัติต่อผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา เช่น

(๑) การแต่งตั้ง ต้องแต่งตั้งตามความเหมาะสมเที่ยงธรรม ความรู้ความสามารถ เพื่อประโยชน์ทางราชการ โดยไม่เลือกปฏิบัติ

(๒) การให้บำเหน็จความชอบ ต้องให้อย่างเป็นธรรม โดยพิจารณาจากผลงาน และความดีความชอบตามระบบคุณธรรม โดยไม่เลือกปฏิบัติ และที่สำคัญต้องไม่ยึดเอาความดีความชอบของผู้อยู่ใต้บังคับบัญชามาเป็นของตน โดยไม่ให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมอยู่ด้วย

(๓) การเลื่อนตำแหน่ง ต้องเลื่อนอย่างเป็นธรรม โดยพิจารณาจากผลงาน ศักยภาพ สมรรถนะ พฤติกรรม โดยไม่เลือกปฏิบัติและไม่มีอคติ

(๔) การดำเนินการทางวินัย ต้องเป็นไปด้วยความยุติธรรม เที่ยงธรรม โดยปราศจากอคติ

๓. การเสริมสร้างแรงจูงใจให้ผู้บังคับบัญชาดำรงตนให้เป็นราชการที่ดี

- แรงจูงใจภายใน ได้แก่ การให้ลาภ ยศ สรรเสริญ ความสุข

- แรงจูงใจภายนอก ได้แก่ จัดตั้งกลุ่มสนใจขึ้น กำกับกวดขันให้ปฏิบัติตามกฎระเบียบ หรือ ออกกฎระเบียบขึ้นใช้เฉพาะส่วนราชการ สร้างกฎเกณฑ์ในการเป็นข้าราชการที่ดี หรือข้อตกลงในการเป็นข้าราชการที่ดี สร้างค่านิยมในทางที่ดี หรือตั้งปณิธานว่าจะทำดี รวมถึงการเพิ่มประสบการณ์ การฝึกอบรม รวมทั้งการกำกับ ดูแล ติดตาม และประเมินผล

บทบาทที่ ๓ การเสริมสร้างและพัฒนาให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชามีวินัย และป้องกันไม่ให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชากระทำผิดวินัย

๑. เสริมสร้างและพัฒนาให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชามีวินัย หมายถึง

๑.๑ ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.พ. กำหนด โดยดำเนินการ ดังนี้

- ให้ผู้บังคับบัญชากำหนดเรื่องการเสริมสร้างและพัฒนาให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชามีวินัยและป้องกันไม่ให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชากระทำผิดวินัยไว้ในยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาข้าราชการ

- กำหนดเป้าหมาย กำกับดูแล และติดตาม เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์เชิงบูรณาการ

- จัดให้มีการประชุมร่วมกันระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้แทนข้าราชการ ในการกำหนดองค์ความรู้เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติที่ชัดเจนและเป็นมาตรฐานเดียวกัน

- กำหนดบทบาทและหน้าที่ผู้บังคับบัญชาให้มีการบริหารงานและเป็นผู้นำ

ต้นแบบที่ดี

๑.๒ ให้ผู้บังคับบัญชาทุกระดับเสริมสร้างพัฒนาและป้องกันมิให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชากระทำผิดวินัยด้วยวิธีการที่เหมาะสมและติดตามอย่างต่อเนื่อง

๑.๓ ปฏิบัติตามแนวทางที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้แก่

- ผู้บังคับบัญชาปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการรักษาวินัย เพื่อให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติตาม

- ผู้บังคับบัญชาต้องดำเนินการฝึกอบรมผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาให้มีวินัย

- การสร้างขวัญและกำลังใจ การสร้างความศรัทธาในงาน ในบรรยากาศ และในผู้บังคับบัญชา

- การจงใจให้ประพตติมีวินัย ผู้บังคับบัญชาทำตนเป็นแบบอย่างที่ดี ทำตนต่อผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาอย่างมีคุณธรรมและสร้างแรงจูงใจ

- การเสริมสร้างและพัฒนาทัศนคติ จิตสำนึก และพฤติกรรม

๒. การป้องกันมิให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชากระทำผิดวินัย หมายถึง

๒.๑ ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.พ. กำหนด ซึ่งมีสาระสำคัญในเรื่องการเสริมสร้างและพัฒนาผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาให้มีวินัย

๒.๒ ปฏิบัติตามแนวทางที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้แก่

- การเอาใจใส่และสังเกตการณ์ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาว่า มีพฤติกรรม มีเหตุชักนำมีช่องทางหรือแนวโน้มที่จะกระทำผิดวินัยหรือไม่

- การขจัดเหตุที่อาจก่อให้เกิดการกระทำผิดวินัย เช่น ความไม่รู้ การเสียขวัญ การเสียกำลังใจ ความจำเป็น กิเลส และอบายมุข

บทบาทที่ ๔ ดำเนินการทางวินัยต่อผู้กระทำผิดวินัย

หน้าที่ของผู้บังคับบัญชาในการดำเนินการทางวินัย มีดังนี้

๑. เมื่อมีการกล่าวหาหรือกรณีสงสัยว่าผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาผู้ใดกระทำผิดวินัย ต้องรายงานให้ผู้มีอำนาจดำเนินการทางวินัยทราบโดยเร็ว

๒. เมื่อได้รับรายงานต้องรีบดำเนินการหรือสั่งให้ดำเนินการสืบสวนหรือพิจารณาในเบื้องต้นว่ามีมูลที่ควรกล่าวหาว่าผู้นั้นกระทำผิดวินัยหรือไม่ ถ้าไม่มีมูลก็ยุติเรื่องได้ แต่หากมีมูลโดยมีพยานหลักฐานเบื้องต้นอยู่แล้วก็ให้ดำเนินการทางวินัยต่อผู้ถูกกล่าวหาต่อไป

๓. ความรับผิดชอบของผู้บังคับบัญชา

ตามมาตรา ๙๐ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ ผู้บังคับบัญชาผู้ใดละเลยไม่ปฏิบัติหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ เป็นผู้ละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ซึ่งเป็นการกระทำผิดวินัย ตามมาตรา ๘๒ กำหนดว่าข้าราชการพลเรือนสามัญต้องกระทำการอันเป็นข้อปฏิบัติดังต่อไปนี้ (๒) ต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการ ให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ ระเบียบของทางราชการ มติของคณะรัฐมนตรี นโยบายของรัฐบาล และปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ และมาตรา ๘๔ กำหนดว่า ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดไม่ปฏิบัติตามข้อปฏิบัติตามมาตรา ๘๑ และมาตรา ๘๒ หรือฝ่าฝืนข้อห้ามตามมาตรา ๘๓ ผู้นั้นเป็นผู้กระทำผิดวินัย ซึ่งจะถูกลงโทษทางวินัย

ซึ่ง ก.พ. กำหนดให้ผู้บังคับบัญชามีหน้าที่และความรับผิดชอบตามกฎหมายในการรักษา วินัยของผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา โดยต้องเสริมสร้างและพัฒนาให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชามีวินัย ป้องกันไม่ให้ผู้อยู่ใต้ บังคับบัญชากระทำผิดวินัย และดำเนินการทางวินัยแก่ผู้กระทำผิดวินัย ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๖๖ กำชับให้ผู้บังคับบัญชาปฏิบัติหน้าที่ในการรักษาวินัยของผู้ใต้บังคับบัญชาตามกฎหมาย โดยเคร่งครัดและให้ถือว่าการที่การรักษาวินัยของข้าราชการมิได้ดีขึ้น ผู้บังคับบัญชามีส่วนรับผิดชอบเพราะมิได้ เสริมสร้างและพัฒนาให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชามีวินัย และป้องกันมิให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชากระทำผิดวินัย ซึ่งผู้บังคับบัญชาอาจต้องรับผิดชอบทางวินัยด้วย ตามหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร ๑๐๑๑/ว ๔ ลงวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๖๕

โทษทางวินัย

ตามมาตรา ๘๘ กำหนดโทษทางวินัยไว้ ๕ สถาน

- (๑) ภาคทัณฑ์
- (๒) ตัดเงินเดือน
- (๓) ลดเงินเดือน
- (๔) ปลดออก
- (๕) ไล่ออก

ข้อสังเกตในเรื่องโทษทางวินัยมีดังนี้

- (๑) โทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือนและลดเงินเดือน เป็นโทษทางวินัยไม่ร้ายแรง
- (๒) โทษปลดออก และไล่ออก เป็นโทษทางวินัยอย่างร้ายแรง
- (๓) การว่ากล่าวตักเตือน และการทำทัณฑ์บน ไม่ใช่โทษทางวินัย

ผลกระทบจากการลงโทษทางวินัย

การลงโทษทางวินัยนั้นไม่ว่าจะถูกลงโทษทางวินัยไม่ร้ายแรงหรือร้ายแรงก็ตาม จะมีผลกระทบต่อตัวผู้ถูกลงโทษและครอบครัวด้วย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องจิตใจ หรือเรื่องความเจริญก้าวหน้าในชีวิตราชการ สรุปลงแล้วมีผลกระทบต่อผู้ถูกลงโทษที่สำคัญ ๆ ดังนี้

๑. เงินเดือน เช่น ถูกลงโทษตัดเงินเดือน หรือลดเงินเดือน นอกจากจะถูกตัดเงินเดือนหรือลดเงินเดือนไปแล้ว ปีถัดมาจะไม่ได้ขึ้นขั้นเงินเดือนประจำปีด้วย

๒. บำเหน็จบำนาญ ข้าราชการที่ถูกลงโทษไล่ออกจะไม่มีสิทธิได้รับบำเหน็จบำนาญ กรณีถูกลงโทษปลดออกจากราชการ จะได้รับบำเหน็จบำนาญหรือไม่ กฎหมายให้ถือว่าเสมือนผู้นั้นลาออกจากราชการ ดังนั้น ถ้าผู้ถูกลงโทษปลดออกยังรับราชการมาไม่ถึง ๑๐ ปี ก็ไม่มีสิทธิได้รับบำเหน็จบำนาญ

๓. คดีอาญาและคดีแพ่ง การกระทำบางอย่างนอกจากจะผิดวินัย และยังเป็นความผิดทางอาญาด้วย เช่น การทุจริตเงินของทางราชการ การยกยอกทรัพย์สินของทางราชการ การปลอมเอกสารหรือการรับรองเอกสารเท็จ นอกจากจะผิดวินัยอย่างร้ายแรง ยังต้องดำเนินคดีอาญาต่อผู้กระทำผิดวินัยด้วย

สำหรับคดีแพ่งนั้น ถ้าผู้กระทำผิดวินัยทำให้ทรัพย์สินของทางราชการสูญหาย หรือเสียหาย ผู้กระทำผิดต้องชดใช้ให้แก่ราชการด้วย

๔. คุณสมบัติในการกลับเข้ารับราชการ ข้าราชการที่ถูกลงโทษทางวินัยอย่างร้ายแรงคือ ปลดออกหรือไล่ออกจากราชการ ผู้ถูกลงโทษจะเป็นผู้ขาดคุณสมบัติในการกลับเข้ารับราชการ ถ้าประสงค์จะขอกลับเข้ารับราชการ จะต้องยกเว้นคุณสมบัติต่อ ก.พ. ซึ่งถ้าถูกลงโทษปลดออก จะต้องออกจากราชการไปแล้ว ๒ ปี จึงจะขอยกเว้นคุณสมบัติได้ สำหรับโทษไล่ออกจากราชการจะต้องออกจากราชการไปแล้ว ๓ ปี จึงจะขอยกเว้นคุณสมบัติได้ แต่ถ้าเป็นกรณีถูกลงโทษปลดออกหรือไล่ออก เพราะทุจริตต่อหน้าที่ จะขอยกเว้นคุณสมบัติไม่ได้เลย ทั้งนี้ ตามมาตรา ๓๖ (๑๑) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.๒๕๕๑

การพิจารณาสอบสวนหาข้อเท็จจริง

ในการพิจารณาสอบสวนหาข้อเท็จจริง ไม่มีกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับหรือแนวปฏิบัติของทางราชการใดที่กำหนดที่กำหนดขั้นตอนและวิธีการในการดำเนินการสอบสวนหาข้อเท็จจริงไว้ชัดเจน เหมือนกับการดำเนินการสอบสวนทางวินัย ดังนั้นรูปแบบและขั้นตอนการสอบสวนหาข้อเท็จจริง จึงเปิดกว้าง และมีความยืดหยุ่นว่าการสอบสวนทางวินัย แต่อย่างไรก็ตามกระบวนการและขั้นตอนต่างๆ ในการดำเนินการสอบสวนหาข้อเท็จจริงโดยคณะกรรมการสอบสวนหาข้อเท็จจริงนั้น จะต้องมียุทธศาสตร์ที่ประกันความเป็นธรรมหรือมีมาตรฐานในการปฏิบัติราชการไม่ต่ำกว่าหลักเกณฑ์และขั้นตอนที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ซึ่งเป็นกฎหมายกลางที่กำหนดการดำเนินการต่างๆ ในการปฏิบัติราชการทางปกครองเอาไว้ ทั้งนี้ ได้รวบรวมขั้นตอนและวิธีปฏิบัติหน้าที่กรรมการในคณะกรรมการสอบสวนหาข้อเท็จจริงที่สามารถดำเนินการได้โดยไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการสอบสวนหาข้อเท็จจริงให้เหมาะสม

โดยกระบวนการสอบสวนเริ่มต้นขึ้นเมื่อผู้บังคับบัญชาได้ออกคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนหาข้อเท็จจริง ซึ่งในทางปฏิบัติแล้วคำสั่งจะถูกส่งต่อไปยังฝ่ายเลขานุการ เพื่อให้ดำเนินการประสานงานกับกรรมการคนอื่นๆ โดยปกติแล้ว เมื่อฝ่ายเลขานุการได้รับทราบคำสั่งแล้ว ก็ต้องรีบดำเนินการแจ้งคำสั่งเป็นหนังสือไปยังกรรมการคนอื่นๆ พร้อมด้วยเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมก่อนจะมีการประชุม

ในการประชุมครั้งแรก ควรเชิญกรรมการให้ครบทุกคน เนื่องจากการประชมนัดแรกจะเป็นการพิจารณาวางแผนทางการสอบสวน ซึ่งมีการกล่าวและอธิบายถึงที่มาในการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนหาข้อเท็จจริง ตลอดจนพิจารณากำหนดประเด็นในการสอบสวน ซึ่งมีความสำคัญมาก หากในการพิจารณาสอบสวนมิได้กำหนดประเด็นเอาไว้หรือกำหนดประเด็นไว้ไม่ดี ก็จะทำให้เกิดความสับสนและยืดเยื้อจนไม่มีที่สิ้นสุด เนื่องจากข้อเท็จจริงที่ได้จากการตรวจสอบแต่ละครั้งจะนำไปสู่คำถามเสมอ ดังนั้น หากกรรมการไม่ได้ทราบข้อมูลในการประชุมครั้งแรก อาจทำให้ในการประชุมครั้งต่อไปเกิดความยุ่งยากขึ้นได้

ในการทำหน้าที่พิจารณาสอบสวนหาข้อเท็จจริง คณะกรรมการสอบสวนหาข้อเท็จจริงมีอำนาจในการแสวงหาข้อมูลต่างๆ ตลอดจนเรียกบุคคลที่เกี่ยวข้องมาให้ถ้อยคำเพื่อรวบรวมพยานหลักฐานสำหรับพิสูจน์ความจริงได้ตามความเหมาะสม โดยไม่ต้องผูกพันอยู่กับคำขอหรือพยานหลักฐานของคู่กรณี หรือที่เรียกโดยทั่วไปว่า “การใช้ดุลยพินิจ”

ในหลายครั้งคณะกรรมการสอบสวนหาข้อเท็จจริงมักถูกเพ่งเล็งและตั้งคำถามว่า เหตุใดจึงต้องเชิญบุคคลหลายฝ่ายมาให้ถ้อยคำ แล้วบุคคลดังกล่าวเกี่ยวข้องกับเรื่องที่สอบสวนอยู่จริงหรือไม่ คำถามที่ถูกตั้งขึ้นเกี่ยวกับเรื่องที่ยังดำเนินการสอบสวนอยู่หรือไม่ ซึ่งกรณีดังกล่าวขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของคณะกรรมการสอบสวนหาข้อเท็จจริงในการดำเนินการสอบสวนทั้งสิ้น ดังนั้น หากคณะกรรมการสอบสวนหาข้อเท็จจริงได้กำหนดไว้เป็นประเด็นสำหรับดำเนินการพิจารณาแล้ว ก็สามารถที่จะขจัดความสงสัยและสร้างความชัดเจนให้กับการสอบสวนได้เป็นอย่างดี

ท้ายสุดในการพิจารณาสอบสวนควรจะมีการนัดประชุมเพื่อพิจารณาลงมติสรุปผลการสอบสวนว่าในทางพิจารณาคณะกรรมการสอบสวนหาข้อเท็จจริงได้พยานหลักฐานใดบ้าง พยานใดมีน้ำหนักน่าเชื่อถือสนับสนุนข้อเท็จจริงในส่วนใด และเมื่อชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานแล้วข้อเท็จจริงฟังเป็นยุติอย่างไร นอกจากนี้ เมื่อได้ข้อเท็จจริงแล้วคณะกรรมการสอบสวนหาข้อเท็จจริงมีความเห็นเสนออย่างไรบ้าง เพื่อประกอบการพิจารณาสั่งการของผู้บังคับบัญชา

โดยภาพรวมในการพิจารณาสอบสวน ควรจะมีการประชุมอย่างน้อย ๓ ส่วน ได้แก่ การประชมนัดแรกเพื่อพิจารณาวางแผนทางการสอบสวน การประชุมเพื่อสอบสวน (อาจเป็นการประชุมเพื่อสอบถามถ้อยคำพยานที่เกี่ยวข้อง ประชุมเพื่อพิจารณาพยานหลักฐานที่คณะกรรมการสอบสวนหาข้อเท็จจริงเรียกให้เข้ามาในสำนวน หรือประชุมเพื่อออกไปตรวจสอบดูสถานที่) และการประชมนัดสุดท้ายเพื่อพิจารณามีมติสรุปผลการสอบสวน

ข้อสังเกต กระบวนการสอบสวนหาข้อเท็จจริง กฎหมายมิได้กำหนดระยะเวลาในการดำเนินการเอาไว้ว่าแต่ละขั้นตอนจะต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาเท่าใด ซึ่งต่างจากการสอบสวนทางวินัย ซึ่งมีการกำหนดระยะเวลาในการดำเนินการแต่ละขั้นตอนเอาไว้อย่างชัดเจน ดังนั้น ประชานกรรมการจึงต้องกำหนดแผนการสอบสวนให้รัดกุมและรวดเร็ว

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๑. พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑

มาตรา ๕๗ การบรรจุบุคคลเข้ารับราชการเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญ และการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งตามมาตรา ๕๓ มาตรา ๕๕ มาตรา ๕๖ มาตรา ๖๓ มาตรา ๖๔ มาตรา ๖๕ และมาตรา ๖๖ ให้ผู้มีอำนาจดังต่อไปนี้ เป็นผู้สั่งบรรจุและแต่งตั้ง

(๑๐) การบรรจุและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งประเภทวิชาการ ระดับปฏิบัติการ ชำนาญการ ตำแหน่งประเภททั่วไประดับปฏิบัติงาน ชำนาญงาน และอาวุโส ให้อธิบดีผู้บังคับบัญชา หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากอธิบดีผู้บังคับบัญชา เป็นผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้ง

(๑๑) การบรรจุและแต่งตั้งตามมาตรา ๕๓ และการย้ายตามมาตรา ๖๓ ให้ดำรงตำแหน่งตาม (๙) ซึ่งไม่ใช่ตำแหน่งประเภททั่วไประดับทักษะพิเศษ และตำแหน่งตาม (๑๐) ในราชการบริหารส่วนภูมิภาค ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดผู้บังคับบัญชา เป็นผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้ง

มาตรา ๘๐ ข้าราชการพลเรือนสามัญต้องรักษาวินัยโดยกระทำการหรือไม่กระทำการตามที่บัญญัติไว้ในหมวดนี้โดยเคร่งครัดอยู่เสมอ

ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ปฏิบัติราชการในต่างประเทศนอกจากต้องรักษาวินัยตามที่บัญญัติไว้ในหมวดนี้แล้ว ต้องรักษาวินัยโดยกระทำการหรือไม่กระทำการตามที่กำหนดในกฎ ก.พ. ด้วย

มาตรา ๘๑ ข้าราชการพลเรือนสามัญต้องสนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขด้วยความบริสุทธิ์ใจ

มาตรา ๘๒ ข้าราชการพลเรือนสามัญต้องกระทำการอันเป็นข้อปฏิบัติดังต่อไปนี้

(๑) ต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต และเที่ยงธรรม

(๒) ต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ ระเบียบของทางราชการ มติของคณะรัฐมนตรี นโยบายของรัฐบาล และปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ

(๓) ต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เกิดผลดีหรือความก้าวหน้าแก่ราชการด้วยความตั้งใจ อุตสาหะ เอาใจใส่ และรักษาประโยชน์ของทางราชการ

(๔) ต้องปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาซึ่งสั่งในหน้าที่ราชการโดยชอบด้วยกฎหมาย และระเบียบของทางราชการ โดยไม่ขัดขืนหรือหลีกเลี่ยง แต่ถ้าเห็นว่าการปฏิบัติตามคำสั่งนั้นจะทำให้เสียหายแก่ราชการ หรือจะเป็นการไม่รักษาประโยชน์ของทางราชการจะต้องเสนอความเห็นเป็นหนังสือทันทีเพื่อให้ผู้บังคับบัญชาทบทวนคำสั่งนั้น และเมื่อได้เสนอความเห็นแล้ว ถ้าผู้บังคับบัญชายืนยันให้ปฏิบัติตามคำสั่งเดิมผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาต้องปฏิบัติตาม

(๕) ต้องอุทิศเวลาของตนให้แก่ราชการ จะละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการมิได้

(๖) ต้องรักษาความลับของทางราชการ

(๗) ต้องสุภาพเรียบร้อย รักษาความสามัคคีและต้องช่วยเหลือกันในการปฏิบัติราชการระหว่างข้าราชการด้วยกันและผู้ร่วมปฏิบัติราชการ

(๘) ต้องต้อนรับ ให้ความสะดวก ให้ความเป็นธรรม และให้การสงเคราะห์แก่ประชาชน ผู้ติดต่อราชการเกี่ยวกับหน้าที่ของตน

(๙) ต้องวางตนเป็นกลางทางการเมืองในการปฏิบัติหน้าที่ราชการและในการปฏิบัติภารกิจอื่นที่เกี่ยวข้องกับประชาชน กับจะต้องปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการว่าด้วยมารยาททางการเมืองของข้าราชการด้วย

(๑๐) ต้องรักษาชื่อเสียงของตน และรักษาเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตน มิให้เสื่อมเสีย

(๑๑) กระทำการอื่นใดตามที่กำหนดในกฎ ก.พ.

มาตรา ๘๓ ข้าราชการพลเรือนสามัญต้องไม่กระทำการใดอันเป็นข้อห้าม ดังต่อไปนี้

(๑) ต้องไม่รายงานเท็จต่อผู้บังคับบัญชา การรายงานโดยปกปิดข้อความซึ่งควรต้องแจ้ง ถือว่าเป็นการรายงานเท็จด้วย

(๒) ต้องไม่ปฏิบัติราชการอันเป็นการกระทำการข้ามผู้บังคับบัญชาเหนือตน เว้นแต่ผู้บังคับบัญชาเหนือตนขึ้นไปเป็นผู้สั่งให้กระทำหรือได้รับอนุญาตเป็นพิเศษชั่วคราว

(๓) ต้องไม่อาศัยหรือยอมให้ผู้อื่นอาศัยตำแหน่งหน้าที่ราชการของตนหาประโยชน์ให้แก่ตนเองหรือผู้อื่น

(๔) ต้องไม่ประมาทเลินเล่อในหน้าที่ราชการ

(๕) ต้องไม่กระทำการหรือยอมให้ผู้อื่นกระทำการหาผลประโยชน์อันอาจทำให้เสียความเที่ยงธรรมหรือเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตน

(๖) ต้องไม่เป็นการกรรมการผู้จัดการ หรือผู้จัดการ หรือดำรงตำแหน่งอื่นใดที่มีลักษณะงานคล้ายคลึงกันนั้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท

(๗) ต้องไม่กระทำการอย่างใดที่เป็นการก่อกวน กัดขี หรือข่มเหงกันในการปฏิบัติราชการ

(๘) ต้องไม่กระทำการอันเป็นการล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศตามที่กำหนดในกฎ ก.พ.

(๙) ต้องไม่ดูหมิ่น เหยียดหยาม กัดขี หรือข่มเหงประชาชนผู้ติดต่อราชการ

(๑๐) ไม่กระทำการอื่นใดตามที่กำหนดในกฎ ก.พ.

มาตรา ๘๔ ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดไม่ปฏิบัติตามข้อปฏิบัติตามมาตรา ๘๑ และมาตรา ๘๒ หรือฝ่าฝืนข้อห้ามตามมาตรา ๘๓ ผู้นั้นเป็นผู้กระทำผิดวินัย

มาตรา ๘๕ การกระทำผิดวินัยในลักษณะดังต่อไปนี้ เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

(๑) ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบเพื่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยทุจริต

(๒) ละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการโดยไม่มีเหตุผลอันสมควรเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง

(๓) ละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อในคราวเดียวกันเป็นเวลาเกินสิบห้าวันโดยไม่มีเหตุอันสมควรหรือโดยมีพฤติการณ์อันแสดงถึงความจงใจไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการ

(๔) กระทำการอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤตชั่วอย่างร้ายแรง

(๕) ดูหมิ่น เหยียดหยาม กัดขี ข่มเหง หรือทำร้ายประชาชนผู้ติดต่อราชการอย่างร้ายแรง

(๖) กระทำความผิดอาญาจนได้รับโทษจำคุกหรือโทษที่หนักกว่าโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกหรือให้รับโทษที่หนักกว่าโทษจำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(๗) ละเว้นการกระทำหรือกระทำการใด ๆ อันเป็นการไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๘๒ หรือฝ่าฝืนข้อห้ามตามมาตรา ๘๓ อันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง

(๘) ละเว้นการกระทำหรือกระทำการใด ๆ อันเป็นการไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๘๐ วรรคสอง และมาตรา ๘๒ (๑๑) หรือฝ่าฝืนข้อห้ามตามมาตรา ๘๓ (๑๐) ที่มีกฎ ก.พ. กำหนดให้เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

มาตรา ๘๗ ให้ผู้บังคับบัญชาที่มีหน้าที่เสริมสร้างและพัฒนาให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชามีวินัยและป้องกันมิให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชากระทำความผิดวินัย ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.พ. กำหนด

มาตรา ๘๘ ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดกระทำความผิดวินัย จะต้องได้รับโทษทางวินัย เว้นแต่มีเหตุอันควรงดโทษตามที่บัญญัติไว้ในหมวด ๗ การดำเนินการทางวินัย

โทษทางวินัยมี ๕ สถาน ดังต่อไปนี้

(๑) ภาคทัณฑ์

(๒) ตัดเงินเดือน

(๓) ลดเงินเดือน

(๔) ปลดออก

(๕) ไล่ออก

มาตรา ๘๐ เมื่อมีการกล่าวหาหรือมีกรณีเป็นที่สงสัยว่าข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดกระทำความผิดวินัย ให้ผู้บังคับบัญชามีหน้าที่ต้องรายงานให้ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๗ ทราบโดยเร็ว และให้ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๗ ดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ โดยเร็วด้วยความยุติธรรมและโดยปราศจากอคติ

ผู้บังคับบัญชาหรือผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๗ ผู้ใดละเลยไม่ปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง หรือปฏิบัติหน้าที่โดยไม่สุจริตให้ถือว่าผู้นั้นกระทำความผิดวินัย

อำนาจหน้าที่ของผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๗ ตามหมวดนี้ ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๗ จะมอบหมายให้ผู้บังคับบัญชาระดับต่ำลงไปปฏิบัติแทนตามหลักเกณฑ์ที่ ก.พ. กำหนดก็ได้

มาตรา ๘๑ เมื่อได้รับรายงานตามมาตรา ๘๐ หรือความดังกล่าวปรากฏต่อผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๗ ให้ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๗ รีบดำเนินการหรือสั่งให้ดำเนินการสืบสวนหรือพิจารณาในเบื้องต้นว่ากรณีมีมูลที่ควรกล่าวหาว่าผู้นั้นกระทำความผิดวินัยหรือไม่ ถ้าเห็นว่ากรณีไม่มีมูลที่ควรกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยก็ให้ยุติเรื่องได้

ในกรณีที่เห็นว่ามีมูลที่ควรกล่าวหาว่าข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดกระทำความผิดวินัยโดยมีพยานหลักฐานในเบื้องต้นอยู่แล้ว ให้ดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๘๒ หรือมาตรา ๘๓ แล้วแต่กรณี

๒. พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔

มาตรา ๕๔ ในจังหวัดหนึ่ง ให้มีผู้ว่าราชการจังหวัดคนหนึ่งเป็นผู้รับนโยบายและคำสั่งจากนายกรัฐมนตรีในฐานะหัวหน้ารัฐบาล คณะรัฐมนตรี กระทรวง ทบวง กรม มาปฏิบัติทำให้เหมาะสมกับท้องถิ่นและ ประชาชน และเป็นหัวหน้าบังคับบัญชาบรรดาข้าราชการฝ่ายบริหาร ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในราชการส่วนภูมิภาคในเขต จังหวัด และรับผิดชอบในราชการจังหวัดและอำเภอ และจะให้มีรองผู้ว่าราชการจังหวัดหรือผู้ช่วยผู้ว่าราชการ จังหวัด หรือทั้งรองผู้ว่าราชการจังหวัดและผู้ช่วยผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติราชการแทนผู้ว่าราชการจังหวัดก็ได้ รองผู้ว่าราชการจังหวัดหรือผู้ช่วยผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการฝ่ายบริหารส่วน ภูมิภาคในเขตจังหวัด และรับผิดชอบในราชการรองจากผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้ว่าราชการจังหวัด รองผู้ว่าราชการจังหวัด และผู้ช่วยผู้ว่าราชการจังหวัดสังกัดกระทรวงมหาดไทย

มาตรา ๕๕ ในจังหวัดหนึ่ง นอกจากจะมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นหัวหน้าปกครองบังคับบัญชาข้าราชการ และรับผิดชอบงานบริหารราชการของจังหวัดดังกล่าวในมาตรา๕๔ ให้มีปลัดจังหวัด และหัวหน้าส่วนราชการ ประจำจังหวัดซึ่งกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ ส่งมาประจำทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยเหลือผู้ว่าราชการจังหวัด และมี อำนาจบังคับบัญชาข้าราชการฝ่ายบริหารส่วนภูมิภาคซึ่งสังกัดกระทรวง ทบวง กรมนั้น ในจังหวัดนั้น

๓. พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

มาตรา ๓ วิธีปฏิบัติราชการทางปกครองตามกฎหมายต่าง ๆ ให้เป็นไปตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่ในกรณีที่กฎหมายใดกำหนดวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองเรื่องใด ไว้โดยเฉพาะ และมีหลักเกณฑ์ที่ประกันความเป็นธรรมหรือมีมาตรฐานในการปฏิบัติราชการ ไม่ต่ำกว่าหลักเกณฑ์ที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับกับขั้นตอนและระยะเวลาอุทธรณ์หรือโต้แย้งที่กำหนดในกฎหมาย

มาตรา ๒๘ ในการพิจารณาทางปกครอง เจ้าหน้าที่อาจตรวจสอบข้อเท็จจริงได้ ตามความเหมาะสมในเรื่องนั้น ๆ โดยไม่ต้องผูกพันอยู่กับคำขอหรือพยานหลักฐานของคู่กรณี

มาตรา ๒๙ เจ้าหน้าที่ต้องพิจารณาพยานหลักฐานที่ตนเห็นว่าจำเป็นแก่การพิสูจน์ข้อเท็จจริง ในการนี้ ให้รวมถึงการดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) แสวงหาพยานหลักฐานทุกอย่างที่เกี่ยวข้อง

(๒) รับฟังพยานหลักฐาน คำชี้แจง หรือความเห็นของคู่กรณีหรือของพยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญที่คู่กรณีกล่าวอ้าง เว้นแต่เจ้าหน้าที่เห็นว่าเป็นการกล่าวอ้างที่ไม่จำเป็นเพื่อยหรือเพื่อประวิงเวลา

(๓) ขอข้อเท็จจริงหรือความเห็นจากคู่กรณี พยานบุคคล หรือพยานผู้เชี่ยวชาญ

(๔) ขอให้ผู้ครอบครองเอกสารส่งเอกสารที่เกี่ยวข้อง

(๕) ออกไปตรวจสอบสถานที่

คู่กรณีต้องให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ในการพิสูจน์ข้อเท็จจริง และมีหน้าที่แจ้งพยานหลักฐานที่ตนทราบแก่เจ้าหน้าที่

พยานหรือพยานผู้เชี่ยวชาญที่เจ้าหน้าที่เรียกมาให้ถ้อยคำหรือหาความเห็นมีสิทธิได้รับค่าป่วยการตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

๔. กฎ ก.พ. ว่าด้วยการดำเนินการทางวินัย พ.ศ. ๒๕๕๖

ข้อ ๒ เมื่อมีการกล่าวหาหรือมีกรณีเป็นที่สงสัยว่าข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดกระทำความผิดวินัยผู้บังคับบัญชาของผู้นั้นมีหน้าที่ต้องรายงานตามลำดับชั้นให้ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา๕๗ทราบโดยเร็ว โดยทำเป็นหนังสือ ซึ่งอย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

(๑) ชื่อผู้กล่าวหา (ถ้ามี)

(๒) ชื่อและตำแหน่งของผู้ถูกกล่าวหา

(๓) ข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์แห่งการกระทำที่กล่าวหาหรือเป็นที่สงสัยว่ากระทำความผิดวินัย

(๔) พยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องเท่าที่มี

ข้อ ๕ เมื่อได้รับรายงานตามข้อ ๒ หรือความปรากฏต่อผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๗ ว่ามีการกล่าวหาหรือมีกรณีเป็นที่สงสัยว่าข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดกระทำความผิดวินัยให้ดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้โดยเร็ว

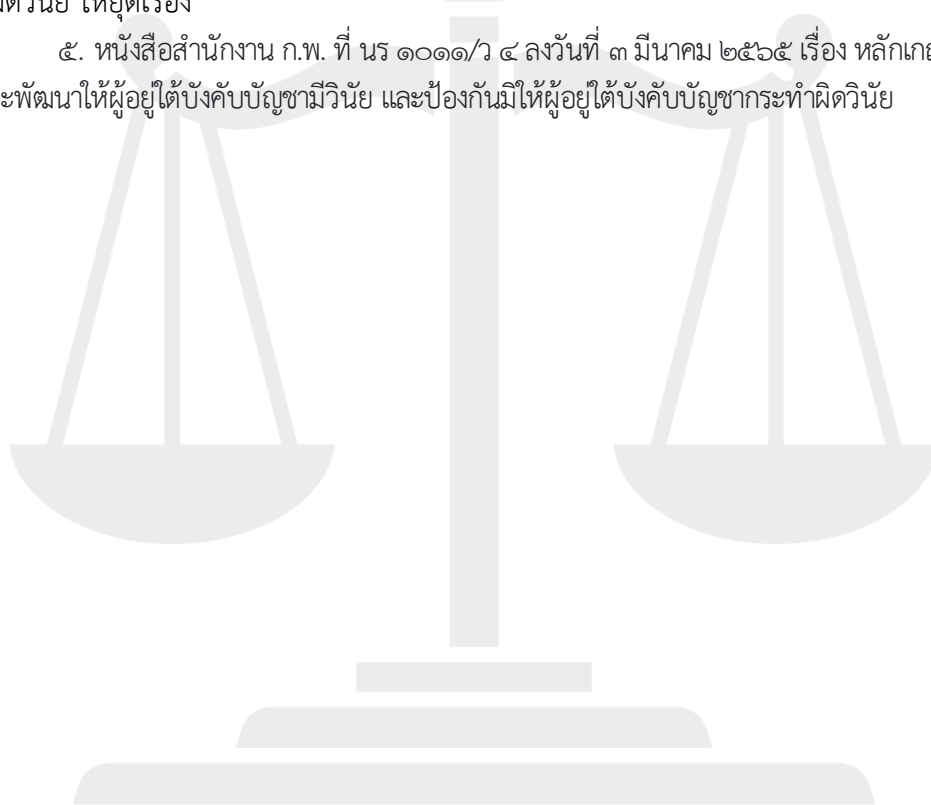
(๑) พิจารณาในเบื้องต้นว่ากรณีมีมูลที่ควรกล่าวหาว่าผู้นั้นกระทำผิดวินัยหรือไม่

(๒) ดำเนินการสืบสวนหรือสั่งให้ดำเนินการสืบสวน และพิจารณาว่ากรณีมีมูลที่ควรกล่าวหาว่าผู้นั้นกระทำผิดวินัยหรือไม่ ในกรณีนี้ ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๗ อาจสืบสวนเองหรือให้ข้าราชการพลเรือนสามัญหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องดำเนินการสืบสวนแล้วรายงานมาเพื่อประกอบการพิจารณาก็ได้

ในกรณีที่เห็นว่ามีมูลที่ควรกล่าวหาว่าข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดกระทำผิดวินัยหรือเป็นกรณีที่มีพยานหลักฐานในเบื้องต้นอยู่แล้วและเห็นว่ามีมูลที่ควรกล่าวหาว่าข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดกระทำผิดวินัยให้ดำเนินการตามข้อ ๖ ต่อไป

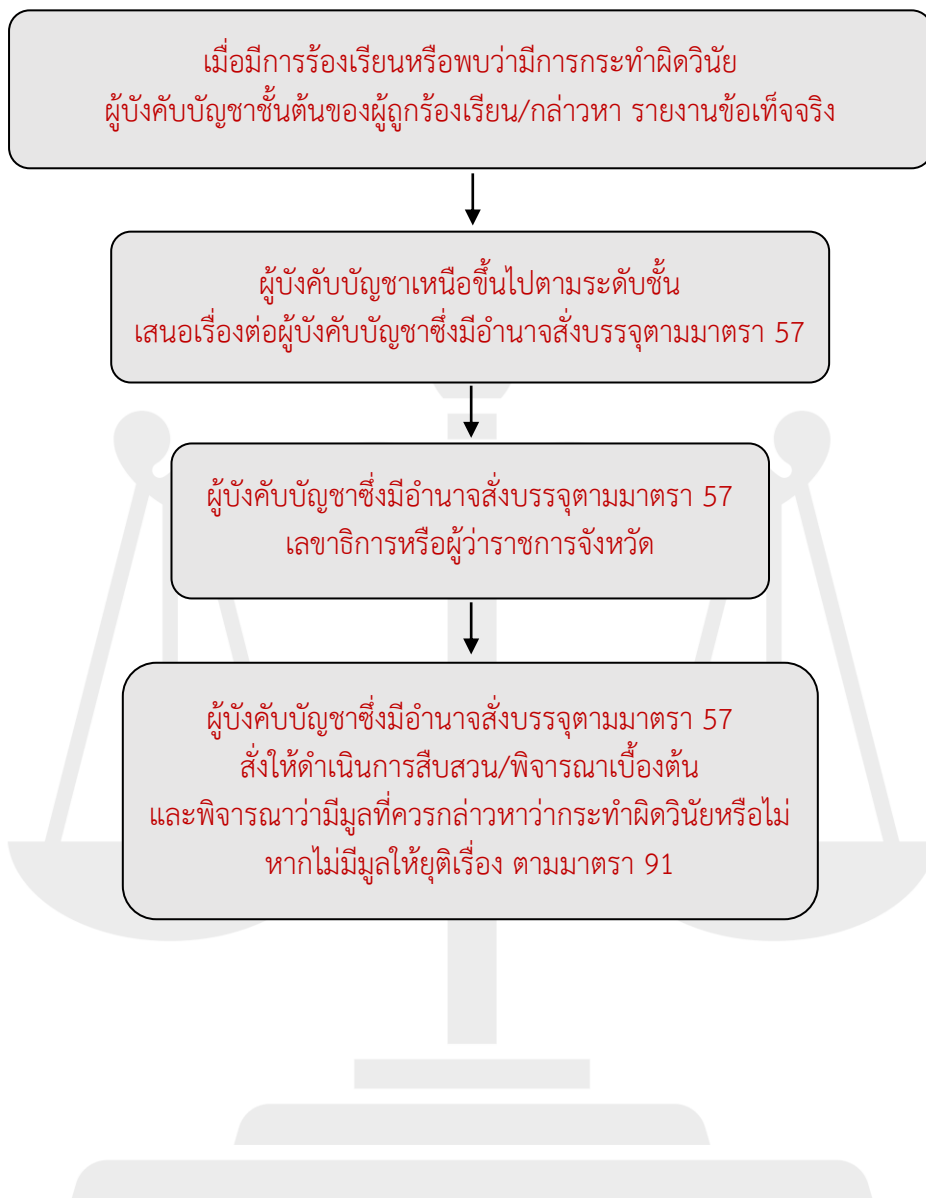
ข้อ ๖ ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๗ พิจารณาเห็นว่ากรณีมีมูลที่ควรกล่าวหาว่าข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดกระทำผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง ให้ดำเนินการต่อไปตามหมวด ๓ ถ้าพิจารณาเห็นว่ากรณีมีมูลที่ควรกล่าวหาว่าข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ให้ดำเนินการต่อไปตามหมวด ๔ แต่ถ้าพิจารณาเห็นว่ากรณีไม่มีมูลที่ควรกล่าวหาว่าข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดกระทำผิดวินัย ให้ยุติเรื่อง

๕. หนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร ๑๐๑๑/ว ๔ ลงวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๖๕ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการเสริมสร้างและพัฒนาให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชามีวินัย และป้องกันมิให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชากระทำผิดวินัย

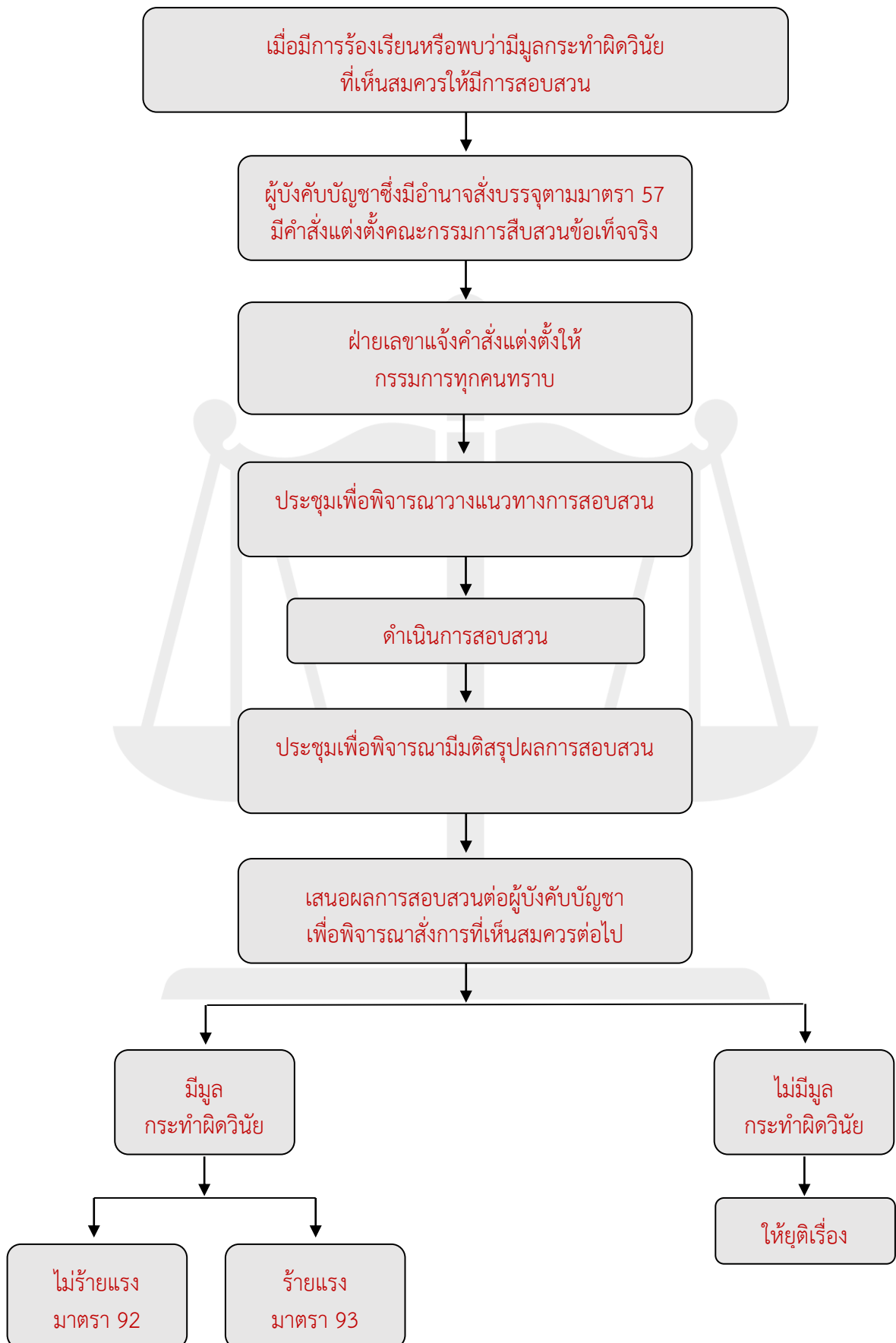

ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

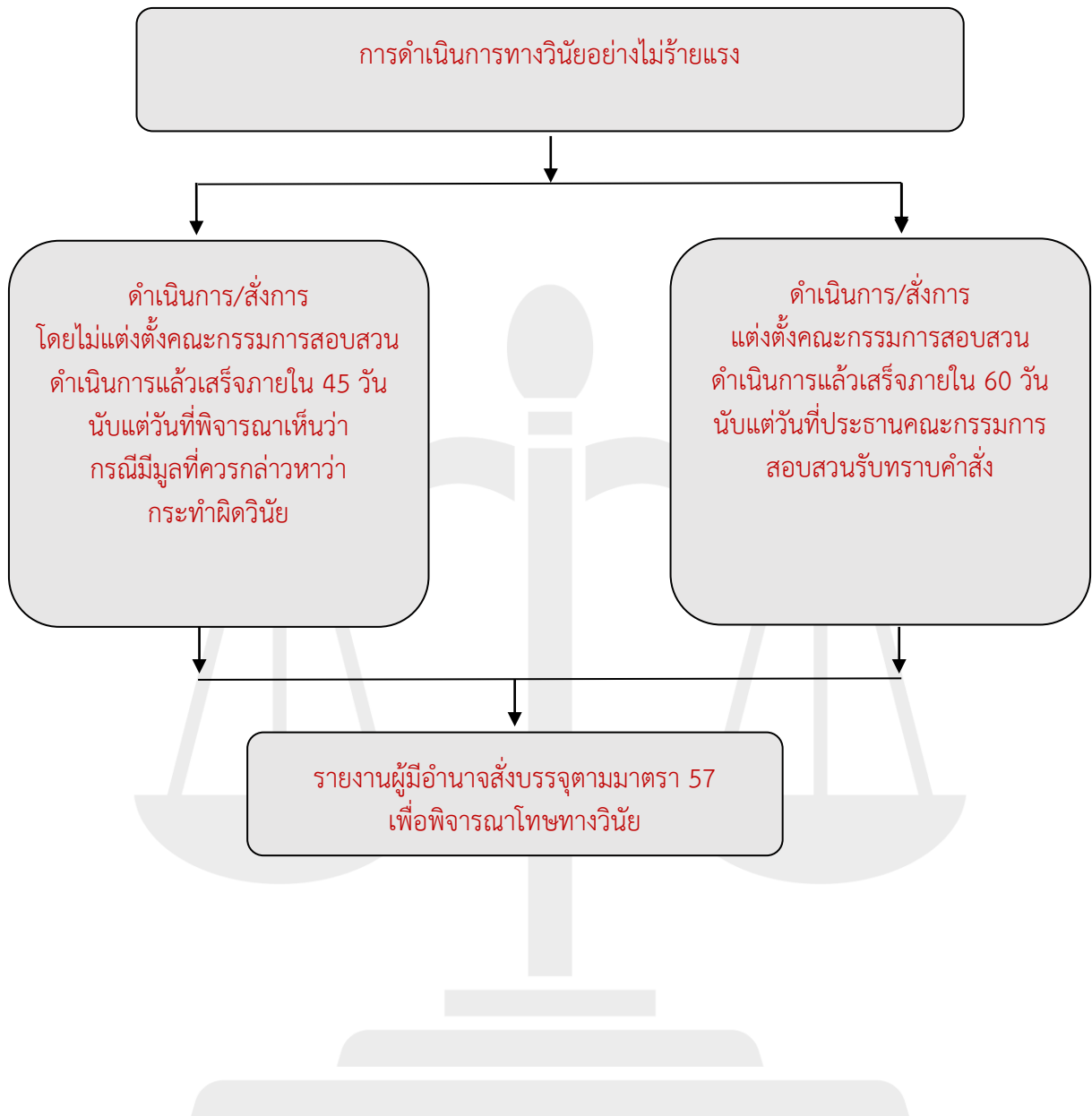
๑. แผนภูมิแสดงกระบวนการรายงานกรณีมีข้อร้องเรียน/กล่าวหา ตามลำดับขั้น

๒. แผนภูมิแสดงกระบวนการสืบสวนข้อเท็จจริง

๓. แผนภูมิแสดงกระบวนการการดำเนินการทางวินัย

๔. แผนภูมิแสดงกระบวนการดำเนินการทางวินัย

